

Pontoppidan i Tyskland

MARLENE HASTENPLUG

I Danmark har Henrik Pontoppidan en solid placering i den offentlige bevidsthed, som endda er blevet styrket meget i de senere år med oprettelsen af Pontoppidan Selskabet, senest Pontoppidan Centret, en del bogudgivelser om forfatterskabet, nye udgaver af Henrik Pontoppidans værker, Bille Augusts filmatisering af *Lykke-Per* og nu også dette tidsskrift. Men man behøver kun krydse grænsen til Tyskland, så ser situationen helt anderledes ud. Her er det de færreste, der har hørt om forfatteren, endsize læst noget af ham. Det kan dog godt lade sig gøre at få fat i de tyske oversættelser af Henrik Pontoppidans romaner fra begyndelsen af 1900-tallet, enten i brugte eller genoptrykte udgaver, og der findes også en fin, nyoversat udgave af *Den kongelige Gæst* fra 2017 i begræset oplag.¹

Pontoppidan er altså blevet et "Geheimtipp" i Tyskland, men på Goethe-Universität i Frankfurt am Main, hvor man kan studere skandinavistik og lære dansk, indtager han en central rolle. Her finder man hvert semester et Pontoppidan-oversættelseskursus i lektionskataloget. Kurset er en del af dansk-undervisningen, men er åbent for alle skandinavistik-studerende, og for mig som underviser er det skønt med denne mulighed for at møde alle de studerende på instituttet, der interesserer sig for at oversætte. Vi, dvs. ca. ti-tolv studerende og jeg, mødes næsten hver fredag eftermiddag – også i semesterferien – for at gennemgå nye tyske oversættelser af Pontoppidans journalistiske og kortere fiktive tekster. Hvordan det er gået til, at forfatteren har fået et nyt (lille) liv i Tyskland, vil jeg berette om i det følgende.

ET KURSUS TAGER FORM

Det begyndte med, at Flemming Behrendt fortalte om www.henrikpontoppidan.dk på dansklektorernes sommermøde. Jeg kan ikke huske præcis, hvornår det var, måske i 2009, men han sagde, at han gerne ville have versioner af netstedet på de europæiske hovedsprog. Den idé tyggede jeg på i et par år, før jeg gik i gang med

1. Henrik Pontoppidan: *Der königliche Gast. Erzählung*. Neuübersetzung von Ulrich Sonnenberg. Münster: edition sonblom, 2017.

at integrere oversættelse af Pontoppidans journalistiske tekster i mine danskkurser. Oversættelse er et godt supplement til de øvrige aktiviteter i sprogundervisningen: Man træner sin sproglige bevidsthed, skærper blikket for ligheder og forskelle mellem de to sprog og kan koble nye kundskaber på allerede eksisterende. De studerende synes desuden, det er sjovt at lære andre sider af perioden omkring det moderne gennembrud at kende. Pontoppidan skriver fx om gøende hunde i Københavns gader, om de forsinkede færger fra Jylland, og om, hvorfor kvinder bør gå med korset for ikke at falde sammen i ryggen. Han anmelder for dårlige og for lange teaterstykker, han harcellerer over de norske forfatteres overdrevent store popularitet og over dårlige forhold for turister i den danske provins, hvor man er tvunget til at overnatte under drivvåde dyner i uhumske kroer.

Når man i oversættelsesprocessen piller en tekst fra hinanden for så at samle den igen i et nyt sprog, opdager man virkelig, hvad der er på færde i den. Tit har vi været næsten chokerede over den frækhed og de fornærmelser, teksterne rummer, men vi morer os også meget over Pontoppidans skarpe pen. Og de studerende på holdet har ikke nogen problemer med at gennemskue ironien, vil jeg straks tilføje. Det endda til trods for, at flere af dem har svensk og norsk som hovedsprog og aldrig eller kun i et par semestre har lært dansk aktivt.

Vi går således til værks: Én person oversætter en tekst, som gennemgås parallelt med den danske tekst i plenum, så vi kan kontrollere, at alt er oversat korrekt. Derefter udarbejder oversætteren en version nummer to, der kun består af den tyske tekst, som så igen gennemgås i plenum. I anden gennemgang har vi fokus på den tyske tekst, som gerne både skulle gengive Pontoppidans særlige stemme og lyde godt på tysk. Vi forsøger at finde balancen mellem det, oversættelsesteoretikeren Lawrence Venuti kalder “foreignization” og “domestication”,² så tæt på Pontoppidans tekst som muligt og så fri som nødvendigt. Derefter udfærdiges den tredje og sidste version af oversættelsen, som bliver sendt til redaktør Henrik Loft Nielsen, der uploader den på www.henrikpontoppidan.dk. Siden 2011 har vi fyldt den tyske version af netstedet godt op med oversættelser af Pontoppidan-tekster, der aldrig har været oversat til tysk før. I begyndelsen oversatte de studerende kun korte journalistiske tekster, men med tiden er kursusedtagerne – der ofte fortsætter i flere semestre eller år – blevet så modige og dygtige, at de også tør kaste sig ud i at oversætte længere og fiktive tekster.

Da pandemien begyndte, gik vi over til digitale møder, og det er vi fortsat med, for den digitale form passer perfekt til kurset – alle kan følge med i ændringerne i teksten på skærmen – og samtidig har det den fordel, at det er lige meget, hvor deltagerne sidder. Siden efteråret 2022 har vi også haft skandinavistik-studerende fra Berlin, Köln og München med på kurset, og det er meget berigende at mødes i en fælles interesse hen over universiteternes og delstaternes grænser.

2. Se Lawrence Venuti: *The Translator's Invisibility. A History of Translation*. London & New York: Routledge, 1995.

OM AT OVERSÆTTE FRA DANSK TIL TYSK

Hvad er det da, vi diskuterer, når vi gennemgår oversættelserne fra dansk til tysk? Én ting, vi bruger ret lang tid på, er ordgentagelser. Tolerancen over for gentagelser er meget højere på dansk end på tysk. Det gælder ikke nødvendigvis som dårlig stil at gentage et ord eller at begynde fem afsnit i rad med “jeg”, som Pontoppidan for eksempel gør det i den lille fine fortælling “Et Møde”.³ På tysk – og fx også på fransk og russisk – optræder ordgentagelser derimod kun, hvis de er stilistisk begrundede, så det overvejer vi grundigt, hver gang de forekommer i teksten.

En anden konstruktion, der bruges meget mere på dansk end på tysk, er den såkaldte sætningskløvning, hvor indholdet fra én sætning er fordelt på to sætninger: Her er et eksempel fra fortællingen “Den gule Rose”: “... i sin Forvirring troede han endog, at det var den anden, der havde tiltalt ham”.⁴ Som regel oversættes konstruktionen ikke til tysk, så i oversættelsen bliver de to ledsætninger oversat til én ledsætning: “in seiner Verwirrung glaubte er sogar, dass die andere ihn angesprochen hatte”.⁵

Det er i det hele taget ret karakteristisk, at der ender med at være færre sætninger i den tyske oversættelse end i den danske originaltekst, fordi vi på dansk har mange relativsætninger, mens man på tysk tit komprimerer sproget og bruger adverbier eller substantiverede verber i stedet for at hænge en ledsætning på. Fx bliver følgende sætning i fortællingen “Ungdom. En Fortælling”: “Men jeg kan ikke fortryde, hvad jeg har gjort.” oversat til “Aber ich kann meine Taten nicht bereuen.”⁶ Den danske tekst består altså ofte af flere sætninger end den tyske, men alligevel er en tysk oversættelse normalt ca. 25 % længere end den danske originaltekst, fordi de tyske ord er længere.

På dansk er der flere fænomener, der har det til fælles, at noget, der er forankret i det lokale, beskrives meget detaljeret. Det bliver man opmærksom på, når man ser det oversat til tysk, hvor det virker overflødigt. Her tænker jeg for eksempel på retningsadverbier som “oppe”, “ud” og “nede”, som for det meste ikke oversættes til tysk. Begyndelsen på fortællingen “Den sorte Aline” kan ses som eksempel:

Naar den gamle Højbaadsmand Olufsen sad derhjemme i sin lille kahytsslignende Stue oppe i “Salslejligheden” i Hjærtensfrydgade og saa

3. “Et Møde” *stod i Wisbechs illustrerede Almanak* 1893, udg. 1892, og er en omarbejdet udgave af en Dagbogs-artikel fra *Kjøbenhavns Børs-Tidende*, 23.8.1889. Stoffet blev senere brugt i kortromanen *Den gamle Adam* (1894). Teksten kan læses her:

https://www.henrikpontoppidan.dk/text/kilder/artik/fiktive/pca207_et_moede.html

4. Henrik Pontoppidan: “Den gule Rose”. Fortællingen stod i *Folkets Almanak* for 1892, der udkom i aug. 1891. Teksten kan læses her:

https://www.henrikpontoppidan.dk/text/kilder/artik/fiktive/pca202_den_gule_rose.html

5. Henrik Pontoppidan: “Die gelbe Rose”. Oversat af Sarah Fengler. Teksten kan læses her:

https://www.henrikpontoppidan.dk/text/deutsch/kilder/kurzprosa/gelbe_rose.html

6. Henrik Pontoppidan: “Ungdom. Fortælling” (1890). Rebecca Jakobi står for oversættelsen, som bliver offentliggjort på:

<https://www.henrikpontoppidan.dk/text/deutsch/kilder/kurzprosa/index.html>

ud paa de Skarer af halvtamme Krager, der sad og gav Hals oppe paa Gjenbo-Tagryggen eller krigedes nede paa den tomme Gade omkring de velfyldte Skarnbøtter ...⁷

Den tyske oversættelse lyder sådan her:

Wenn der alte Oberbootsmann Olufsen zu Hause in seiner kleinen, einer kajütenähnlichen Stube im Obergeschoss in der Hjærtensfrydgade saß und auf die Scharen halbzahmer Krähen sah, die krächzend auf dem Dachfirst des Nachbarn saßen oder sich auf der leeren Straße um die gut gefüllten Mülltonnen stritten ...⁸

Som det ses, bliver retningsadverbierne i teksten ikke oversat til tysk. Det samme gælder dobbeltformer som “sidde og læse” og “stå og vente”, hvor man i den tyske oversættelse ofte udelader det verbum, der betegner den kropslige holdning eller stilling. Hvad der også virker til at være mere udbredt på dansk, er en nøjagtig beskrivelse af en persons gang frem og tilbage “over gulvet” som det fx ses i disse to eksempler fra “Ungdom”: “Provst Tønnesen gik med stærke Skridt frem og tilbage over Gulvet” og lidt senere “mens han selv fortsatte sin Vandring over Gulvet”.⁹ Deltagerne i kurset er enige om, at det ikke virker naturligt at nævne gulvet på tysk, da der ikke er knyttet nogen vigtige eller usædvanlige oplysninger til det i disse sætninger. Indtil videre er dét vores tese om en sproglig konvention på dette område.

OM AT OVERSÆTTE PONTOPPIDAN TIL TYSK

Efterhånden er det blevet sådan, at oversættergruppen har fået et skarpt blik for, hvornår der er fare for danismer, dvs. hvor vi skal passe på med at oversætte for direkte. Vi ved også, at vi skal være vagtsomme, når Pontoppidan begynder en sætning med “men”, for det betyder langt fra altid, at der er tale om en modsætning til den foregående sætning og kan derfor ikke altid oversættes med “aber”.

Når man beskæftiger sig med ord for ord i Pontoppidans tekster, opdager man også, hvad der findes af særlige karakteristika hos ham. Blandt andet bruger han tit udtrykket “i det hele”, som jeg ikke har set i den form hos andre forfattere. Almindelig kendt er “i det store og hele” og “i det hele taget”, men Pontoppidan nøjes med “i det hele”. Af et brev fra hans mor fremgår det, at hun brugte samme

7. Henrik Pontoppidan: “Den sorte Aline” (1889) kan læses her:

https://www.henrikpontoppidan.dk/text/kilder/artik/fiktive/pca151_den_sorte_aline.html

8. “Die schwarze Aline” er oversat af Natalie Scheib. Teksten er med i bogen *Henrik Pontoppidan: Kaum ein Tag ohne Spektakel, Erzählungen und Feuilletons*, der er udkommet på Wallstein Verlag i juli 2023.

9. Se Henrik Pontoppidan: “Ungdom. Fortælling” (1890) her:

https://www.henrikpontoppidan.dk/text/kilder/artik/fiktive/pca159_ungdom.html

vending.¹⁰ En anden udfordring er, at Pontoppidan også opfinder sine egne ordspog som fx “Godt for dem, der har vel tækket og godt spækket”, som han bl.a. bruger i “Ungdom”. Når et ordspog er hans egen opfindelse, kan vi ikke som i tilfældet af kendte talemåder gøre os forhåbninger om at finde en pendant på tysk, men bliver nødt til også at opfinde et tilsvarende på tysk.¹¹

Pontoppidan indleder tit en fiktiv tekst med at beskrive sine karakterer, deres udseende og beklædning indgående som her i “Et Møde”:

Store Gud – hvor var hun nydelig! En ganske ung Pige, næsten et Barn endnu. Et Legeme saa yndefuldt sart, et Ansigt saa friskt som en Nøddekjerne, lysegraa Øjne, blegrøde Læber, blond, silkefint Haar, der laa kreppt over de let blaanende Tindinger og i Nakken var samlet i en Knude. Hun var i lys Morgenkjole, havde et lille blaat Shavl over Skuldrene; paa Hovedet bar hun en hvid Halmhat med et Slør, der hang langt ned paa Ryggen.¹²

At denne tekst rummer mange udfordringer, mærker man nok først, når man vil oversætte den til et andet sprog. Hvordan ser et ansigt ud, der sammenlignes med en “Nøddekjerne”? Det må vel i hvert fald være en hasselnød og ikke en valnød, for den unge pige ser jo bedårende ud, og dette indtryk skulle også gerne fremkomme på tysk. Vi endte med at fortolke lidt og oversætte det med “Ein Gesicht so glatt wie eine Haselnuss”.¹³

I afsnittet efter denne meget detaljerede beskrivelse af pigen, der viser, at fortælleren kigger indgående på hende, hedder det videre: “Hænderne med de blaatbesløjfede, graa Halvhandsker hvilede i hendes Skjød”. Det kostede lidt tid og hovedbrud at finde frem til den bedste måde at få oversat “blaatbesløjfede”, som man for en gangs skyld ikke kunne omsætte helt så komprimeret, i ét ord, til tysk, og finde ud af, hvad der er det rigtige ord for “Halvhandsker”. Efter et lille studie af datidens mode endte vi med: “Die Hände mit den grauen, mit blauen Schleifen besetzten Stulpen”.

TIDLIGERE OVERSÆTTELSER AF PONTOPPIDAN

Fordelen for os er, at vi både kan slå op i tekstil- og modeleksika og google os frem til billeder og tekster, der kan hjælpe os med at finde en god løsning. Den

10. Brevet er gengivet i Flemming Behrendt: *Livsrusen. En bog om Henrik Pontoppidan*. København: Gads Forlag, 2019, s. 168.

11. Se Henrik Pontoppidan: “Ungdom. Fortælling” (1890) her: https://www.henrikpontoppidan.dk/text/kilder/artik/fiktive/pca159_ungdom.html. Tak til Rebecca Jakobi for at minde mig om dette karakteristikum og samlingen af “Ordsprog hos Pontoppidan”, som kan ses her: <https://www.henrikpontoppidan.dk/text/leksikon/sagregister/ordsprog.html>

12. Henrik Pontoppidan: “Et Møde” (1892). Se teksten her: https://www.henrikpontoppidan.dk/text/kilder/artik/fiktive/pca207_et_moede.html

13. Fortællingen “Et Møde” er oversat af Sophie Rackebrandt og har fået titlen “Eine Begegnung”. Den tyske oversættelse kan læses her: https://www.henrikpontoppidan.dk/text/kilder/artik/fiktive/pca207_et_moede.html

mulighed havde Pontoppidans første oversætter, Mathilde Mann (1859-1925) ikke, da hun oversatte hans romaner i årene efter 1900. Mathilde Mann kendte Pontoppidan personligt, korresponderede med ham, også om mere private ting, og kom på besøg hos ham og hans kone, når hun var i nærheden. En del af deres korrespondance er bevaret på Det kongelige Bibliotek og ligger i digitaliseret form på www.henrikpontoppidan.dk.¹⁴

Af brevene fremgår, at Pontoppidan har tillid til Mathilde Mann som oversætter, fordi hun er tro mod originalen. Om hendes oversættelse af *Sandinge Menighed* skriver han til hende: "Navnlig er jeg glad ved, at De ikke har mildnet på Sproget men gengivet det i dets Kraft, noget, tyske Oversættere ellers ikke holder af." (19.12.1904). Grundlæggende er Pontoppidan altså tilfreds med Mathilde Manns oversættelsesstrategi, men han er meget bekymret over de fejl, han finder i de tyske bøger. Han slår op forskellige steder i *Lykke-Per* og den tyske oversættelse *Hans im Glück* og finder en del fejl, som han kommenterer i et brev til Mathilde Mann: "Det er jo Småting; men det er dog den Slags Ting, der givet berøver Fremstillingen noget af dens Liv og Farve." (29.10.1906). Nogle måneder senere skriver han igen om oversættelsen, som han efter et besøg af Mathilde Mann desværre har sammenlignet med originalen og fundet endnu flere fejl i:

"Da De forleden var taget herfra, tog jeg påny Deres Oversættelse af "Lykke-Per" for mig for at se, om jeg skulde have gjort Dem Uret med Hensyn til Mængden af Skrive- Tryk- og andre Uagtsomhedsfejl. Jeg slog op på må og få i 1st Del; det blev Side 224 og fandt i Linje 9 fra neden "sfinxagtig Finger" (!) i Stedet for "sfinxagtige Træk", S. 226, øverste Linje, "bezeichnende" (altså betegnende) i Stedet for beregnende, hvad der dog giver en anden Mening. Og således blev det ved fra Side til Side, så jeg blev ganske melankolsk derover."

(13.3.1907)

Mathilde Mann oversatte i hånden, og hendes håndskrift var ikke altid lige tydelig, så en del af fejlene skyldes de led, der ligger mellem hende og det færdige bogtryk. Sammenligner man begyndelsen af *Lykke-Per*, hvor Pers far Johannes Sidenius beskrives, med Mathilde Manns oversættelse fra 1906, kan man se, at hun har gjort sig umage for at oversætte teksten så direkte som muligt. Beskrivelsen af præsten er, som vi kunne læse i Søren Blak Hjortshøjs analyse i Pontoppidania nr. 1/2023¹⁵, vigtig for at forstå hans syn på verden og sin egen rolle i den. Johannes Sidenius er "klædt i sin langskødede, grå vadmelstrakke, med store mørkeblå briller for øjnene", hvilket hos Mathilde Mann meget præcist bliver til "in seinen langschößigen grauen Friesrock gekleidet, die große, dunkelblaue Brille vor den Augen". Folk i byen kalder ham

14. Brevene kan læses her:

<https://www.henrikpontoppidan.dk/text/kilder/breve/mann/index.html>

15. Hjortshøj, Søren Blak (2023): "*Lykke-Per* som Velfærdsroman" i Pontoppidania. Pontoppidan Selskabets Tidsskrift. 1. årgang nr. 1: 8-33.

“stodderpræst”, hvilket er oversat til “Bettelpastor”. Mathilde Manns oversættelse ligger tæt op ad den danske tekst, nogle gange endda for tæt, fx oversætter hun ordet “gæstfrihed” med danismen “Gastfreiheit” i stedet for med det idiomatiske ord “Gastfreundschaft”. Mathilde Mann holder sig også tæt op ad originalen i forhold til sætningskonstruktionerne, idet hun overtager de lange, beskrivende, til dels ret indviklede sætninger med tankestreger imellem de forskellige dele. Men læser man *Hans im Glück* i den nyeste udgave fra 1981, vil man opdage, at Hans-Jürgen Hube, der reviderede oversættelsen til den østtyske udgave i 1970’erne, og hvis udgave man overtog i Vesttyskland, adskiller sig ret meget fra Mathilde Manns oversættelse. Johannes Sidenius’ frakke er nu blot en “grauen Rock”, hvorved en vigtig nuance går tabt, og hans briller er mærkeligt nok blevet brune (“eine große, dunkelbraune Brille”). Men værre er, at han nu kaldes for en “Arme-Leute-Pastor” i stedet for en “Bettelpastor”, dvs. det nye ord beskriver, hvem han er præst for i stedet for at beskrive hans udseende, som Pontoppidan gør. Hube griber også ind i de lange slyngende sætninger og sætter flere punktummer. Derved bliver det noget lettere at læse teksten, men det forandrer også dens rytme og karakter væk fra en flydende strøm og hen i retning af noget mere kontrolleret.

OVERSÆTTELSESPROJEKTER I FRANKFURT

I oversættelseskurset lagde vi også hurtigt mærke til, at Pontoppidan er særdeles glad for semikoloner og tankestreger – to sætningstegn, der har til fælles, at de nok markerer pauser eller overgange, men ikke gør det så stærkt som et punktum. Somme tider strider brugen af semikolon mod tysk tegnsætning, og så sætter vi et komma i stedet for, og somme tider sætter vi også et ekstra punktum, når vi synes, det er nødvendigt for ikke at lade den tyske læser helt i stikken, men vi forsøger at undgå at normalisere sproget så meget, at Pontoppidans særkendetrag er i fare for at forsvinde.

I løbet af de nu godt ti år, hvor vi har oversat Pontoppidan, har vi fastholdt vores iagttagelser i diverse princippapirer, som kan hjælpe nye kursusedtagere til at undgå nogle af de fælder, der ligger i at oversætte fra dansk til tysk, og som kan hjælpe, hvad ordforrådet angår. For specifikt danske betegnelser som “friskole”, “højskole”, “provisorietiden” og “riffelbevægelse” udgør ligesom den allerede nævnte tekstil- og klædedragtsvokabular en oversættelsesmæssig udfordring. Det gør også alle de stillingsbetegnelser såsom “Sognefoged”, “Vejmand”, “Bolteslager” og “Distriktslæge”, som for det første ikke bruges mere på dansk, men som vi også må forsøge at finde historisk korrekte pendanter til på tysk.

De tekster, der er blevet oversat i kurset, er skitser, korte fortællinger og journalistiske tekster. Fælles for dem er, at de alle har den friskhed, som kendetegner det første udkast eller den hurtigt nedskrevne artikel eller anmeldelse. Det kan indimellem føles, som om man får et lille kig ind i Pontoppidans skriveværksted, fx når han er kommet træt hjem fra teatret og skal skynde sig at skrive en anmeldelse, eller når en fiktiv tekst begynder med en bredt udfoldet beskrivelse af alle

karaktererne, og slutningen så er helt anderledes kort og brat som fx i “En lille By”.¹⁶ Det var også interessant at læse to versioner af samme historie om rabbinerens datter, der tager på badehotel, men hvor den første fortælles af en jeg-fortæller, der sidder ved bordet i pensionatet og betragter det hele, fortælles den anden version af historien af en ikke-personaliseret alvidende fortæller.¹⁷ Det overraskede mig, fordi jeg betragtede jeg-fortælleren som mere moderne end den alvidende, men Pontoppidan går selvfølgelig den modsatte vej, og det burde jeg nok have kunnet sige mig selv.

Efter at have sendt oversættelser til www.henrikpontoppidan.dk i ti år kom idéen¹⁸ om at samle nogle af Henrik Pontoppidans journalistiske og kortere prosatekster i en bog. Heldet ville, at vi samtidig fik bevilget penge fra Deutscher Übersetzerfonds¹⁹ til et seminar med oversætteren Ulrich Sonnenberg, og så gik vi ellers i gang med at planlægge en antologi. Ulrich Sonnenberg havde allerede udgivet en lignende bog med journalistiske og fiktive tekster af Herman Bang²⁰, og samtidig var det også ham, der stod bag nyoversættelsen af *Den kongelige Gæst* fra 2017. I sommersemestret 2022 oversatte og redigerede vi så de tekster, der er udkommet under titlen *Henrik Pontoppidan. Kaum ein Tag ohne Spektakel. Erzählungen und Feuilletons* (Wallstein Verlag 2023) med efterord af Nils Gunder Hansen. De studerende var med i hele processen, dvs. også med til at udvælge tekster til bogen, og det var spændende at opleve, hvad de med deres friske blik på værket – til forskel fra mit, som selvfølgelig er præget af alt fra skoletidens lektur til, hvad jeg siden har læst af og om Pontoppidan – syntes bedst om. De studerende er generelt meget begejstrede for Pontoppidan, og at disse unge læsere, men også forlæggerne på det velrenommerede Wallstein Verlag synes, at teksterne er interessante, ser jeg som et tegn på, at forfatterskabet godt kunne fænge den tyske offentlighed.

Med denne bog gør vi nogle af Pontoppidans bedste korte tekster tilgængelige for det tyske læsepublikum. Den indeholder 12 fiktive tekster og 8 artikler, som viser forskellige sider af Henrik Pontoppidans værk, hans brede spektrum og forskellige stemmeføringer. Blandt de fiktive tekster er der kendte som “Den første Gendarm”, “Ane-Mette”, “Naadsensbrød” og “Ørneflugt”, men også Pontoppidans første fiktive tekst “Et Endeligt” og den muntre kærlighedshistorie “Den gule Rose”. De journalistiske tekster rummer både rejsebeskrivelser, en morsom

16. Se Henrik Pontoppidan: En lille By (1889) her:

https://www.henrikpontoppidan.dk/text/kilder/artik/fiktive/pca073_en_lille_by.html

17. Se Henrik Pontoppidan: Præstens Datter (1918) og Rabbinerens Datter (1930) her:

<https://www.henrikpontoppidan.dk/text/kilder/artik/fiktive/index.html>

18. Her skal der lyde en stor tak til Henrik Loft Nielsen, som i alle årene troligt har lagt vores tekster op på netstedet www.henrikpontoppidan.dk, og som spurgte, om det ikke ville være en idé at udgive en bog med tekster af Pontoppidan på tysk.

19. Finansieringen var en del af programmet “Neustart Kultur”, som er blevet sat i gang efter pandemien.

20. Sonnenberg, Ulrich (hg.) (2007): Herman Bang Exzentrische Existenzen. Erzählungen und Reportagen. Oversat af Ulrich Sonnenberg. Frankfurt am Main: Insel Verlag.

beretning om et fiktivt besøg hos to digtere i København og et bidrag til en debat om, hvordan man bedst kan støtte god dansk litteratur.

For nogle af oversætterne er det den første bogudgivelse og på den måde også en vigtig erfaring at få med på CV'et, et par har allerede været med i tidligere antologiprojekter²¹ eller sågar oversat egne bøger,²² ja, en af de tidligere deltagere arbejder nu som fuldtids oversætter: Franziska Hüther var med i kurset fra begyndelsen, og nu lever hun af at oversætte dansk, norsk og svensk litteratur til tysk.

For mig er Pontoppidan-kurset fredag eftermiddag den bedste måde at afslutte ugen på: Indholdet er meget varieret, fordi teksterne er så forskellige, og det er et produktivt seminar med konkrete, synlige resultater. Men samtidig er det også procesorienteret, idet vi hele tiden arbejder videre på det kontrastive studie af dansk og tysk, Pontoppidans særlige stil og ordforråd – samt bliver mere kyndige i forhold til den specifikke historiske periode og datidens problemstillinger. Det forlyder, at Wallstein Verlag gerne vil følge vores udgivelse op med nye reviderede udgaver af romanoversættelserne. Hvis det bliver til noget, er der en lille gruppe Pontoppidan-fans i Frankfurt, der vil være specielt glade og nok tænke, at deres undergrundsarbejde har været en lille smule medvirkende til det.

Marlene Hastenplug, f. 1971, er dansklektor ved Goethe-Universität i Frankfurt am Main og har udgivet "Henrik Pontoppidan. Kaum ein Tag ohne Spektakel" (Wallstein Verlag, 2023) sammen med oversætteren Ulrich Sonnenberg.

LITTERATUR

- Allenstein, Ursel & Marlene Hastenplug (hg.) (2017): *Hier habt ihr mich. Neue Gedichte aus Dänemark*. Köln: parasitenpresse
- Behrendt, Flemming (2019): *Livrusen. En bog om Henrik Pontoppidan*. København: Gads Forlag
- Hastenplug, Marlene (hg.) (2020): *Schön habt ihrs hier. Neue Prosa aus Dänemark*. Köln: parasitenpresse
- Hastenplug, Marlene & Ulrich Sonnenberg (hg.) (2023): *Henrik Pontoppidan: Kaum ein Tag ohne Spektakel. Erzählungen und Feuilletons*. Göttingen: Wallstein Verlag
- Hjortshøj, Søren Blak (2023): "Lykke Per som Velfærdsroman" i Pontoppidaniana. Pontoppidan Selskabets Tidsskrift. 1. årgang nr. 1: 8-33
- Pontoppidan, Henrik (2019) [4. udgave 1918]: *Lykke-Per*. København: Gyldendal
- Pontoppidan, Henrik (2017): *Der königliche Gast*. Oversat af Ulrich Sonnenberg. Münster: edition sonblom
- Pontoppidan, Henrik (1906): *Hans im Glück*. Oversat af Mathilde Mann. Leipzig: Insel Verlag
- Pontoppidan, Henrik (1981): *Hans im Glück*. Oversat af Mathilde Mann og revideret af Hans-Jürgen Hube. Frankfurt am Main: Insel Taschenbuch
- Sonnenberg, Ulrich (hg.) (2007): *Herman Bang Exzentrische Existenzen. Erzählungen und Reportagen*. Oversat af Ulrich Sonnenberg. Frankfurt am Main: Insel Verlag
- Venuti, Lawrence (1995): *The Translator's Invisibility. A History of Translation*. London & New York: Routledge

21. *Hier habt ihr mich. Neue Gedichte aus Dänemark*. Köln: Parasitenpresse, 2017 og *Schön habt ihrs hier. Neue Prosa aus Dänemark*. Köln: Parasitenpresse, 2020.

22. Sarah Fengler, Rebecca Jakobi og André Wilkening har oversat flere bøger fra dansk til tysk.